

Et Las Vegas i kupert lende

DAGSAVISEN 27. SEPTEMBER 2008

AV JAN ERIK VOLD

Holmenkollbakken er blitt kalt Norges annen nasjonalhelligdom, ved siden av Nidarosdomen. Når bakken om kort tid rives, markerer det hovedstadens definitive overgang fra genuin til kitsj. Byen er i ferd med å anta karakter av et Las Vegas i kupert lende. Dette er ikke befolkningens ønske, men skyldes manipulerende makthavere, næringsøkonomiske egeninteresser og svak politisk styring og forstand.

Ved å rive Holmenkollen slik vi kjenner den i dag, fjerner vi for evig den himmelsignatur som gjør dagens bakke unik. Isteden får vi en kopi av den nye bakken i Garmisch-Partenkirchen med frittløpende ovarenn i stål -- et dansk-belgisk prosjekt kåret av en amerikansk juryformann, som først motvillig vedgikk sine tette kontakter til vinnerarkitekten Julien de Smedt, som på sin side skilter med at han aldri har sett et hopprenn.

*

Et kort riss av Holmenkollens historie kan være nyttig.

Bakken ble åpnet i 1892, da man hoppet 21½ meter. Det var fire år etter at Fridtjof Nansen hadde gått på ski over Grønland. Da Nansen døde i 1930, var bakkerekorden blitt 52 meter og kronprins Olav hadde hoppet i Kollen både en og to ganger. Håkon Rex, som vi vet, var sammen med sin familie gjest på Kongetribunen livet igjennom -- og vi nordmenn verdens beste bakkehoppere. Reidar Andersen vant tre år på rad 1936-37-38 og hoppet til 20 – 20 – 19½, som vist på det klassiske fotografiet fra 1937. I 1939 vant første utlending: Sven Selånger, Sverige, med bakkerekord 62 meter.

Holmenkollsøndagen 1946 samlet nasjonen mer folkerikt enn noen gang: 100 000 mennesker på tribuner, slette og gratishaug. Dette er bare overtruffet ved vinter-OL 1952, med 120 000 tilskuere og gullmedalje til Arnfinn Bergmann, lengste hopp 68 meter.

I forkant av VM 1966 ble tilløpet påbygget med en ”utkraging” bak tårnet. Og da kom Wirkola snart opp i 91 meter.

Foran VM 1982 lå bakkerekorden på 109½ meter (Primoz Ulaga, Jugoslavia). I NM 2006 hoppet Tommy Ingebrigtsen 136 meter -- det doblete av Bergman.

Bakken ble etter hvert et populært sted også om sommeren, med Besserudtjernet som rammen omkring ulike musikkarrangementer og annet. Det moderniserte Skimuseet belyser skiløping og hoppSPORT som nasjonsbyggende elementer i det som engang var et fattig land i Europas utkant. Dagens Kollen er en av Norges mest besøkte turistattraksjoner. Hopptårnet, åpent for alle, har en svimlende utsikt.

Slik Bislett var hovedstadens hjerte, var Holmenkollen hovedstadens øye – kan man si det slik? To samlingsarenaer, dengang det fantes et fellesskapets Norge.

*

Oslo bystyre vedtok 12. desember 2007 at dagens Holmenkollbakke skulle rehabiliteres og det tidligere rivevedtak oppheves. Prosjektet Holmenkollen Fyr ble avvist.

Likevel opplever vi at det motsatte skjer. Hvordan er det mulig? Jeg vil anføre endel grunner:

Arkitektkonkurransen om ny storbakke i Holmenkollen skulle aldri vært utlyst. Utredningsarbeidet etter at Norge i 2005 hadde søkt og i mai neste år ble tildelt ski-VM for 2011, ble ikke satt i gang før mot slutten av 2006. Hadde arbeidet fått tid og ro omkring seg, ville man kommet fram til den eneste fornuftige løsningen: å anlegge ny storbakke i Midtstulia og la dagens Holmenkollbakke fungere som normalbakke. Denne løsning er minst 300 mill. kr. billigere enn storbakke i Kollen og gir dertil treningsbakker og en rekke fasiliteter man nå blir uten. I Midtstulia fins utvidelsesmuligheter til storbakke der man fort kommer opp i 160 meter. Holmenkollen Fyr, med K-punkt økt fra 115 til 120, er ”låst” for videre utvidelser.

Kostnadsberegningen viser hvor usselt utredningsarbeidet har vært ført. Ved søknad i 2005 sattes utgifter til 110 mill.kr., tre år er man oppe i 900 mill. kr.

Meget klanderverdig har presidenten i Norske Arkitekters Landsforbund opptrådt, Jannike Hovland, som i Aftenposten 2.1.2008 oppfordrer idrettsbyråden til å *ignorere* Bystyrets desembervedtak.

Hovland vil ha ”en ryddig prosess i etterkant ... som resulterer i en kontrakt for vinnerarkitekten.”

Hva vinnerarkitekten gjorde få dager etter at Bystyret hadde avvist Holmenkollen Fyr, var å true kommunen med rettssak. Dessuten sendte han ut en pressemelding der han anbefalte sitt eget prosjekt, forutsatt at ”det gamle tårnet rives helt ... fordi renovasjonskostnadene vil bli like store som nybygg, ikke minst fordi det er asbest i tårnet” (Aftenposten 16.12.2007).

Gunnulv Eiesland, tidligere sivilingeniør ved firmaet Multiconsult, som hadde stått for utbyggingen av Holmenkolltårnet, reagerte spontant, i og med at han *visste* at asbest ikke var brukt. Dette meddelte han både til kommunen og til NAL, som ikke brakte opplysningen videre.

Når idrettsbyråd Anette Wiig Bryn i vårens pressekonferanse lanserer en nedfrisert utgave av Holmenkollen Fyr, hviler hun på uttalelsene fra vinnerfirmaet: ”Vi hadde valget mellom å beholde og bruke mesteparten av det nåværende tårnet eller å rive det og bygge nytt. Ettersom det ikke er noen særlig prisforskjell mellom alternativene, velger vi å bygge et helt nytt” (Aftenposten Aften 15.4.2008).

I et debattinnlegg forsøker hun å forklare at å rive er det samme som å rehabilitere: ”Den nye storbakken i Holmenkollen er et rehabiliteringsprosjekt hvor kulbygningen og mesteparten av unnarennet vil bli beholdt. Tårnet vil imidlertid bli revet og erstattet med et tidsmessig tårn” (VG 27.7.2008).

*

Alle forstår, at når Oslo bystyre vedtar rehabilitering og sier nei til Holmenkollen Fyr, innebærer det at man *skal* beholde det eksisterende tårnet. At byråden ikke ser det, burde ha ført til hennes avgang. Hun reddes kun av at Oslo bystyre heller ikke ser det, bortsett fra de tre representantene til RV, i den endelige avstemningen 18. juli 2008, som godtar Kollens destruksjon.

Ingeniør Eiesland sa om påbyggingen av overrennet foran VM 1966: ”Vi fikk beskjed om at utvidelsen skulle skje på billigste måte. Det gjaldt å finne et balansepunkt for hvor ”utkragingen” skulle hvile. Jeg er ingen arkitekt. Jeg brukte de ingeniørkunnskaper jeg hadde. Det fantes ikke penger til mer enn det aller nødvendigste.”

Et av raffinementene ved den vakre 136-meters-bakken er ovarennets slanke profil. Det kommer blant annet av at man har gjort tilløpet en meter bredere ved hoppkanten enn ved toppen. Dermed skapes den perspektivfølelse som gir dagens bakke en uforlignelig karakter. Et stykke Norgeshistorie som skal slettes, til fordel for Las Vegas.

-- S L U T T --

